

“Davacı vekili AV. tarafından, üstü üste iki dönem Akdeniz Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçılar Birliği’ne başkanlık yapması nedeniyle yapılacak yeni seçimlerde başkanlığa tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda tereddütlerin giderilmesi için yapılan başvurunun reddine ilişkin Türkiye İhracatçılar Meclisi’nin 16.09.2015 tarih ve 1976 sayılı işleminin iptali ile 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçılar Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/3. maddesinin Anayasa’nın 2., 6., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğundan bahisle iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurulması istemiyle Türkiye İhracatçılar Meclisi’ne karşı açılan davada işin gereği görüldü;

5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçılar Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/3. maddesinde; bir kişinin aynı birlikte en fazla iki dönem başkanlık yapabileceği ve aynı göreve bir daha seçilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının yapılan birlik yönetim kurulu seçimlerinde iki kez üst üste yönetim kurulu başkanlığına seçildiği, bir sonraki seçimlerde Akdeniz Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçılar Birliği yönetim kurulu başkanlığına tekrar aday olmasının mümkün olup olmadığı hususunda tereddütlerin giderilmesi için yapılan başvurunun; “5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçılar Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/3. maddesinde; bir kişinin aynı birlikte en fazla iki dönem başkanlık yapabileceği ve aynı göreve bir daha seçilemeyeceği kurala bağlanmış olduğu ve mevcut düzenlemede değişikliğe gidilmesine mahal bulunmadığı” gerekçesi ile reddedildiği, anılan işlemin dayanağı olan 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçılar Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/3. maddesine yönelik Anayasa’ya aykırılık iddiası dikkate alınarak Anayasa’ya uygunluğunun incelenmesi gerekli görülmüştür.

Anayasa’nın 2. maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.” denilmektedir.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Demokratik devlet ilkesinin olmazsa olmaz koşulu seçimdir.

Anayasa’nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel faaliyetlerine uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileridir.” denilerek, kamu kurumu

niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kuruluş ve işleyişinin demokratik esaslara uygun olması amaçlanmıştır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmelerinin öngörülmesinin, üyeler tarafından seçme, adaylar yönünden ise seçilme hakkının kullanılması sonucunu doğurduğu açıktır. Anayasa’nın 6. maddesine göre,

hiç kimse veya organ kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz. Dolayısıyla yasa koyucunun, Anayasa’da sınırlama nedenleri olarak gösterilmemiş demokratik haklarını kullanmasını engelleyecek nitelikte bir düzenleme yaptığı kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplerle bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa’nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Uyuşmazlık konusu işleme dayanak gösterilen Kanun maddesi ile yönetim kurulu başkanlığını üstü üste iki dönem yapanların, tekrar başkan seçilmelerini engelleyerek seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşması engellenmektedir. Bu kuralla seçme ve seçilme hakkı yönünde getirilen sınırlamanın, demokrasi anlayışı ile bağdaşmadığı, seçme ve seçilme hakkını, hakkın özüne dokunacak biçimde sınırladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa’nın 152. maddesinin 1. fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 40. maddesi uyarınca bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, bu davaya uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde karnamenin hükümlerini Anayasa’ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa; iptali istenen kuralların Anayasa’nın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli kararının aslını, Anayasa Mahkemesi’ne göndermesi öngörüldüğünden, 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçılar Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un 6/3. maddesinin Anayasa’nın 2., 6., 13. ve 135. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi’ne başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesi’nin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süreyle davanın geri bırakılmasına 08/12/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”